

ПРИВАТИЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНО ВАЖЛИВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДОХІДНУ СПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Котенко Н.В., Дрімлюга С.С.

Приватизація-явище об'єктивне, воно пов'язане з трансформацією суспільства до більш високого цивілізованого рівня шляхом цілеспрямованих змін в інституті власності; це перехід об'єктів державної власності в приватну. Великі стратегічні підприємства повинні утримуватися державою для забезпечення зайнятості громадян, для організації належного контролю за своєчасним і повним надходженням до бюджету прибутків державних підприємств і дивідендів держави як власника пакетів акцій у СПД із змішаною формою власності, для здійснення природоохоронних заходів і непрямого конкурентного цінового регулювання, для забезпечення ефективного використання і збереження державного майна і для контролю за рухом грошових коштів. Саме ці макро- та мікророзв'язання визначають ефективність діяльності держави як власника стратегічно важливих галузей.

Одним з принципів, за якими здійснюється приватизація в Україні, є принцип державного регулювання, що реалізується в розробці законів та правових засад розбудови державної власності (ЗУ „Про приватизацію майна державних підприємств” від 4.03.1992 року №2163-Х11, Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні», 1.08.2004р. Господарський кодекс України, ЗУ «Про державну програму приватизації» від 18.05.2000 р. №1723-111).

Особливістю української приватизації є те, що вона проводиться в три етапи. Перші два – приватизація через майнові сертифікати і мала приватизація не дали бажаних результатів. Сучасний етап характеризується спрямованістю на приватизацію стратегічно важливих підприємств, дискусії навколо якої дають поштовх до вирішення проблеми передачі таких об'єктів до державного сектора.

Не зовсім законною альтернативою приватизації стратегічної державної власності, до якої вдаються нечисті на руку бізнесмени є “прихватація”, або штучне банкрутство. В Україні таким способом

було передано до приватної власності близько 150 підприємств. За оцінками Агентства з питань банкрутства, активи підприємств-банкрутів реалізується за 30 % від їх справжньої ціни. Держава отримує близько 20 % коштів, отже 10 % іде поза бюджетом України. За інформацією Фонду державного майна, середня ринкова вартість основних та оборотних фондів великих підприємств становить близько 15 млн. грн. Було підраховано, що прямі фінансові втрати держави за весь період роздержавлення власності поза законодавством сягнули близько:

150 підпр. * 15 млн. грн. / підпр. $(1 - 0,3 * 0,2) \approx 2,1$ млрд. грн.

При приватизації об'єкт продається як цілісний і його ціна є значно вищою від тої, що складається при продажу об'єкта частинам (при банкрутстві) через те, що відсутня зокрема така складова оцінка, як потенційна прибутковість цілісного об'єкта, крім того, при приватизації проводяться заходи з підвищення привабливості об'єкта і відповідно його ціни. При банкрутстві, як правило, не ведеться така робота. Зазначимо, що всі кошти від продажу об'єкта спрямовуються у державний бюджет, за винятком незначної суми коштів, яка іде на проведення фінансування приватизації, а при банкрутстві порядок розрахунків призводить до того, що лише невелика частина коштів іде у державну казну, і то лише у третю чергу.

У ЗУ про Держаний бюджет України на 2007 р. передбачено, 10 млрд. грн. доходів від продажу об'єктів права державної власності. Це викликало необхідність скоротити перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації і мають стратегічне значення для економіки і безпеки державних підприємств. Аналіз прийняття рішень про приватизацію стратегічних підприємств або заборону їх приватизації свідчить про безсистемність його процесу.

Таким чином сучасна українська така приватизація дає тимчасове „підвищення” економічної ефективності. Так, продаж державного підприємства в приватні руки дає одноразовий виторг, здебільшого багаторазово менший за реальну вартість основних фондів підприємства. Висновок про те, що приватні власники не здатні створити великі наукоємні виробництва, підтверджується поведінкою сучасного великого капіталу, місцевого та іноземного, у приватизаційному процесі. Очевидно, що така приватизація є відвертим грабунком нації.